

Evaluating the role of rural-urban migration in improving quality of life indicators, Case Study: Islamabad and Ghaniabad villages (Shahr-e Ray)

Zohreh Piri^{1*}, Majid Shams² and Alireza Estelaji³

1. PhD student in Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Tehran Science and Research Branch, Tehran, Iran.

2. Professor of Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Tehran Science and Research Branch, Tehran, Iran.

3. Professor, Department of Geography, Yadegar Imam Khomeini Branch, Shahr-e Ray, Tehran, Iran.

* Corresponding Author, sabapiri99@gmail.com

Received Date:
07/12/2024

Revise Date:
20/12/2024

Accepted Date:
30/12/2024

Published Date:
21/09/2025

Article Info Abstract

Articles extracted from Thesis
Volume 6, Issue 20, Summer 2025
Pages 96 - 110

Migration is considered a complex, multi-causal and nonlinear demographic phenomenon, one of the most important strategies for human survival and an inherent part of extensive social developments that are influenced by pull-push factors in geographical spaces and strongly affect the quality of socio-economic life. Therefore, the aim of the study is to investigate the effects of rural-urban migration on changes in the quality of life indicators of rural migrants in villages-cities on the outskirts of metropolises and urban areas. In villages-cities. The statistical population of the study was all migrant households in the last 20 years in the villages-cities of Ghani-abad and Islam-abad, Shahr-e Ray, south of Tehran as research samples, which, according to an unofficial report from the village, amounted to 2800 households, and using the Cochran formula, assuming p and q values of 50, 260 cases were selected as samples and the questionnaire was distributed among the neighborhoods with a random classification method to collect data. The required data were collected using a closed-ended questionnaire with distribution and analyzed with one-sample, two-sample t-tests and multiple regression. The results show that the quality of life indicators of rural migrants in the destination have improved in social (1.4) and economic (5.3) dimensions. Also, there is a significant relationship between the components of quality of life and the improvement of living conditions of rural migrants in the studied villages-cities according to the coefficient of determination of 0.666, and the greatest impact of migration on improving the living conditions of rural migrants can be reported in the indicators of diversification of employment opportunities (0.507) and the desire to stay in the destination (0.368).

Keywords: Migration, rural-urban, push-pull factors, quality of life, Rey city

Cite this article:

Piri, Zahra, Shams, Majid, & Este'laji, Alireza. (2025). Assessing the role of rural-urban migration in improving quality of life indicators: A case study of Islam-Abad and Ghani-Abad villages (Ray City). *Journal of Economic Geography Research*, 6(20), 96-110.

 <https://doi.org/10.30470/jegr.2025.2050048.1262>

2821-2266 © University of Zanjan.

This is an open access article under the CC BY-NC/4.0/License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Migration refers to the change in habitual residence of individuals from one geographical unit (origin) to another geographical unit (destination). According to researchers, internal migration has been an important survival strategy throughout human history in the face of adverse economic, social, and environmental conditions among human societies and is considered an inherent part of the broader social transformations of society. In other words, migration is a complex, multi-causal, and nonlinear demographic phenomenon that has occurred at different scales throughout human history. To investigate the causes of rural-urban migration, researchers have mainly focused on "push and pull" factors to better understand the factors affecting rural-urban migration. In this regard, a review of empirical findings from studies related to rural-urban migration in developing countries shows that large-scale rural-urban migration can be caused by natural population growth and inadequate access to food, inadequate infrastructure and inadequate public services, general poverty and deprivation of households, insufficient income and limited access to factors of production such as agricultural land and water resources, ethnic-tribal conflicts and tensions, environmental degradation and ecological drought, etc. can be considered as push factors. On the other hand, issues such as government resettlement policies, the existence of job and income opportunities, and better living standards in urban destinations, etc. can also be considered as pull factors.

Methodology

The present research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method. So that, the required data after conducting a theoretical study and extracting indicators and items, a closed questionnaire tool based on a 5-level Likert scale (very little = 1, little = 2, medium = 3, much = 4 and very much = 5) was used. To measure the validity of the items, the expert panel method and the perspective of informed people were used. The reliability of the questionnaire items was used using the pre-test method by completing the questionnaire by 10 percent of the sample (25

cases), so that according to the results of the Cronbach's alpha test, this rate (0.796) was calculated. The statistical population of the study was all immigrant households living in two villages - Islamabad and Ghaniabad (Shahr-e Ray). Using the Cochran formula, 260 cases were selected as a study sample, and the questionnaire was distributed in a classified manner based on the village neighborhoods and simple random distribution among the neighborhoods. One-sample and two-sample t-tests and multiple regression were used to analyze the questionnaire data.

Results and discussion

Assessing the role of migration from rural to rural-cities in the quality of life indicators using a single-sample t-test indicates a positive effect on improving the quality of life indicators of rural migrants in social and economic dimensions in the destination. So that, the socio-cultural dimensions of quality of life among rural migrants with a numerical mean of 4.1 and the improvement of the economic conditions of migrants 3.5 from the perspective of respondents living in the villages-cities of Islam-Abad and Ghani-Abad, Shahr-e Ray as new destinations have been reported. The results of the combined multiple regression model in which the social and economic living conditions of rural migrants in the villages-cities of destination are the independent variable and the quality of life indicators in the two economic and social dimensions are the dependent variable show that there is a significant relationship between the components of quality of life and the improvement of the living conditions of rural migrants in the villages-cities under study, according to the coefficient of determination of 0.666. So, the greatest impact of rural-urban migration on improving the living conditions of rural migrants living in the villages-cities of Islamabad and Ghaniabad in Shahr-e Ray can be reported in the indicators of diversification of employment opportunities (0.507), willingness to stay in the destination (0.368), and diversification of income opportunities from the respondents' perspective.

Conclusion

The results of the study show that migration from rural areas to rural-urban areas around

Tehran has played an effective role in improving the quality of life indicators of migrants at their destination due to the availability of economic opportunities and diversity of employment and income, as well as the provision of public and social services such as education, health, etc.

Funding

There is no funding support

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

ارزیابی نقش مهاجرت روستایی - شهری در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی، مطالعه موردی: روستاهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد (شهر ری)

زهره پیری^{۱*}، مجید شمس^۲ و علیرضا استعلاجی^۳

۱. دانشجوی دکترای تخصصی جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، تهران، ایران.

۲. استاد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، تهران، ایران.

۳. استاد گروه جغرافیا دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، تهران، ایران.

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۶/۳۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۱/۱۰

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۰/۳۰

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۱۰/۱۷

اطلاعات مقاله چکیده

مهاجرت به عنوان یک پدیده جمعیتی پیچیده، چند علتی و غیرخطی یکی از مهمترین استراتژی‌های بقای انسان و بخشی ذاتی از تحولات گسترده اجتماعی نگرسته می‌شود که تحت تاثیر عوامل کشش- فشار در فضاهای جغرافیایی بوده و به شدت بر روی کیفیت زندگی اقتصادی- اجتماعی تاثیر می‌گذارد. از این رو، هدف تحقیق بررسی اثرات مهاجرت روستا- شهری در تغییرات شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی در روستا- شهرهای حاشیه کلانشهرها و مناطق شهری است. در روستا- شهرهای. جامعه آماری تحقیق کلیه خانوارهای مهاجر در ۲۰ سال اخیر در روستا- شهرهای غنی‌آباد و اسلام‌آباد شهر ری در جنوب کان شهر تهران به عنوان نمونه‌های پژوهشی بوده است که بر اساس گزارش غیر رسمی دهیاری بالغ بر ۲۸۰۰ خانوار بوده و با استفاده از فرمول کوکران با فرض مقادیر p و q به میزان ۵۰ بود که تعداد ۲۶۰ مورد به عنوان نمونه انتخاب شده و پرسشنامه با روش طبقه‌بندی تصادفی در بین محلات برای گردآوری داده‌ها توزیع گردید. داده‌های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه بسته با توزیع گردآوری شده و با آزمون‌های t تک نمونه‌ای، دو نمونه‌ای و رگرسیون چندگانه تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان می‌دهد که شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی در مقصد در ابعاد اجتماعی (۴/۱) و اقتصادی (۳/۵) بهبود یافته است. همچنین، رابطه معناداری بین مولفه‌های کیفیت زندگی و بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی در روستا- شهرهای مورد بررسی با توجه به میزان ضریب تعیین به مقدار ۰/۶۶۶ وجود دارد و بیشترین تاثیر مهاجرت در بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی را می‌توان در شاخص‌های تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال (۵/۷) و تمایل به ماندگاری در مقصد (۰/۳۶۸) گزارش کرد.

کلید واژه‌ها: مهاجرت، روستا-شهر، عوامل فشار- کشش، کیفیت زندگی، شهر ری

مقاله برگرفته از رساله دکتری
دوره ۶، شماره ۲۰، تابستان ۱۴۰۳
صص ۹۶-۱۱۰

*نویسنده مسئول: sabapiri99@gmail.com

ارجاع به این مقاله: پیری، زهره، شمس، مجید، و استعلاجی، علیرضا. (۱۴۰۴). ارزیابی نقش مهاجرت روستایی-شهری در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی: مطالعه موردی روستاهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد (شهر ری)، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی، ۶(۲۰)، ۹۶-۱۱۰.

 <https://doi.org/10.30470/jegr.2025.2050048.1262>

بیان مساله

مهاجرت بیانگر تغییر محل سکونت معمولی افراد از یک واحد جغرافیایی (مبدأ) به یک واحد دیگر جغرافیایی (مقصد) است (Kang et al., 2020; Brochmann, 2020) که به عنوان یک استراتژی مهم بقا در طول تاریخ بشر در رویارویی با شرایط اقتصادی، اجتماعی و محیطی ناگوار در بین جوامع انسانی بوده (Hunter et al, 2015) و به منزله «بخشی ذاتی از تحولات گسترده اجتماعی جامعه» قلمداد می‌شود (de Haas, 2021: 12). به عبارت دیگر، مهاجرت یک پدیده جمعیتی پیچیده، چندعلتی و غیرخطی است که در طول تاریخ بشر در مقیاس‌های مختلف رخ داده است (Deutsch et al, 2020).

جغرافیدانان انسانی، انسان‌شناسان و دانشمندان متمرکز بر آسیب‌پذیری و سازگاری معیشت، به‌طور عمده برای درک بهتر عوامل مؤثر در مهاجرت روستایی-شهری به عوامل «فشار و کشش» توجه کرده‌اند. در این رابطه، بررسی یافته‌های تجربی مطالعات مرتبط با مهاجرت‌های روستایی-شهری در کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که مهاجرت در مقیاس بزرگ می‌تواند ناشی از افزایش طبیعی جمعیت و دسترسی ناکافی به غذا (Tigne & Pankhurst, 2016)، نارسایی زیرساختی و خدمات عمومی نامناسب (Amini & Newazekin, 2015)، فقر و محرومیت کلی خانوارها (Hussain et al, 2016; Zubarevich, 2019)، درآمد ناکافی و دسترسی محدود به عوامل تولید از قبیل زمین‌های کشاورزی و منابع آب (Selod & Shilpi, 2021; Al-Ma'arouf et al, 2022)، اختلافات و تنش‌های قومی-قبیله‌ای (Chaplytskaya et al, 2024)، تخریب محیط‌زیست و خشکسالی (Guriyo et al, 2023) و نظایر آن باشد که در زمره عوامل فشار بررسی می‌شوند. از سویی دیگر، مواردی از قبیل سیاست‌های اسکان مجدد دولت (Gao et al, 2021; Tigne & Pankhurst, 2016)، وجود فرصت‌های شغلی و درآمدی و استانداردهای بهتر زندگی در مقاصد شهری (Chaplytskaya et al, 2024; Brochmann, 2020) و نظایر آن را نیز می‌توان در زمره عوامل کشش مورد بررسی قرار داد.

جریان مهاجرت داخلی تأثیر قابل توجهی در مناطق مبدأ و مقصد برجا می‌گذارد. در مناطق روستایی که منشأ جریان‌های مداوم است، مهاجرت در درجه اول با تغییر در دسترس بودن نیروی کار، کاربری اراضی، نوآوری و تکنیک‌های تولید و نظایر آن، می‌تواند اثرات متعددی در بخش کشاورزی منطقه و امنیت غذایی در سطح ملی بگذارد (Chaplytskaya et al, 2024; Idowu & Abiodun, 2019). علاوه بر این، مهاجرت بدون برنامه به کاهش کارآیی خدمات عمومی و اجتماعی (Canal-Fernández & Álvarez, 2022) و فشار ناخواسته بیشتری بر خدمات اجتماعی، زیرساخت‌ها و مسکن وارد می‌کند که می‌تواند کارایی آن‌ها را تضعیف کند (Rodríguez-Pose & von Berlepsch, 2018; 2019). همچنین، جریان مهاجرت به بروز چالش‌هایی مانند کاهش جمعیت روستایی و تنزل زندگی روستایی به‌ویژه در مناطق فقیرتر داخلی می‌انجامد (Zubarevich, 2019) که منجر به سطح پایین‌تری از توسعه منطقه‌ای می‌شود (Tacoli et al, 2015; Canal-Fernández & Álvarez, 2022).

در مقابل، به اعتقاد بیشتر محققان، مهاجرت روستا به شهر نه تنها یک استراتژی مقابله‌ای در پاسخ به شوک‌ها، از جمله شوک‌های کشاورزی و اقتصادی بوده، بلکه به منزله یک استراتژی کارآمد برای تنوع معیشت خانوارهای روستایی مطرح است (Gouin, 2020; Quinn et al, 2017). بنابراین، مهاجرت روستا-شهری به‌طور کلی به بهبود دسترسی به فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی روستاییان می‌انجامد که نقش مهمی در شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی کیفیت زندگی مهاجران در فرآیند توسعه ایفا می‌کند (de Haas, 2021; Gao et al, 2021).

قلمرو جغرافیایی تحقیق دربرگیرنده دو روستا- شهر اسلام‌آباد و غنی‌آباد در محدوده سیاسی شهر ری در جنوب کلانشهر تهران است که بدلیل برخورداری از زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از توسعه شهری ری و تهران و استقرار واحدهای صنعتی و خدماتی متعدد، سرمایه‌گذاری بخش‌های دولتی و خصوصی، دسترسی به بازارهای مصرف، قرارگیری در مسیر محورهای مواصلاتی شهر ری- پاکدشت، شهر ری- ورامین و نیز کمربندی کهریزک- اسلامشهر و به تبع آن دسترسی آسان به نقاط شهری همجوار و نیز پایین بودن هزینه‌های زندگی و قیمت املاک به عنوان مراکز جذب جمعیت و مهاجران روستایی از مناطق مختلف کشور بویژه بعد از اصلاحات ارضی

و پیروزی انقلاب اسلامی مطرح شده است. از این رو، با توجه به جذابیت‌های اقتصادی و اجتماعی ارایه شده توسط روستا-شهرهای حاشیه کلانشهر تهران مهاجران روستایی رانده شده از مبداء که بیشتر به دلایل اقتصادی نظیر درآمد کم و ناپایدار، ناتوانی در تامین هزینه‌های خانوار، وابستگی به کشاورزی به عنوان عامل تامین کننده معیشت خانوار و ناگوار بودن شرایط حاکم بر این فعالیت‌ها بوده است، را جذب خود نموده و فرصت‌های بالنسبه خوب اشتغال و درآمد را برای آنها فراهم کرده است. بنابراین، تحقیق حاضر بررسی و ارزیابی نقش مهاجرت از روستا به شهر در بهبود و ارتقای شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی کیفیت زندگی مهاجران روستایی در مقاصد جدید که در قالب روستا-شهرهای حاشیه شهری است، می‌باشد. در این رابطه تحقیق حاضر می‌کوشد به سوالات ۱- چه رابطه‌ای بین مهاجرت‌های روستایی و شاخص‌های کیفیت زندگی وجود دارد؟ و ۲- مهمترین تاثیر مهاجرت در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی در مقصد کدامند؟ پاسخ دهد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مهاجرت روستا-شهری و عوامل موثر در آن

جدای از پویایی جمعیت در اثر تولد و مرگ و یا تولید مثل، مهاجرت تاثیر مهمی بر اندازه، ترکیب و توزیع جمعیت در فضاهای جغرافیایی دارد (Knox and Marston, 2004). در طول سال‌ها، پویایی مهاجرت از جستجوی فضا، به ویژه در دوران میانسالی تا ازدحام در شهرهای بزرگ در عصر مدرن تغییر کرده است (Castelli, 2018). مهاجرت به عنوان جابجایی افراد از یک منطقه جغرافیایی به منطقه دیگر در نظر گرفته می‌شود که ممکن است به صورت موقت یا دائمی باشد (Clark, 2020؛ Castelli, 2018). از این رو، مفهوم مهاجرت شامل فرآیندی است که طی آن افراد محل زندگی خود را ترک کرده و به عنوان ساکن دائمی محل دیگری می‌شوند (Urbański, 2022). بنابراین، مهاجرت یک فرآیند انتخابی و پویا است که بر افراد یا خانواده‌هایی با ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی، آموزشی و جمعیتی خاص تاثیر می‌گذارد (Arifin et al, 2019). از این رو، تصمیم به مهاجرت تحت تاثیر عوامل مختلفی بوده و موضوع پیچیده‌ای است و نمی‌توان یک دلیل واحد را برای مهاجرت تعمیم داد (Khan et al, 2023). مهاجرت از الگوهای مختلفی در بعد فضا پیروی می‌کند که شامل مهاجرت شهر-شهر، شهر-روستایی، روستایی-روستایی و روستایی-شهری می‌شود.

(Alarima, 2018؛ Gouin, 2020). در این رابطه، مهاجرت روستا-شهری با جابجایی مردم مناطق روستایی کم برخوردار به سمت مناطق با سطح نسبی رفاه بالاتر تعریف می‌شود (Alarima, 2018؛ Selod & Shilpi, 2021). به عنوان مثال، افرادی مانند لیائو ۱ و همکاران (۲۰۲۱) و سیلود و شیلی (۲۰۲۱) مهاجرت روستایی-شهری را ناشی از جابجایی جمعیت در جستجوی فرصت‌ها بهتر به دلیل نابرابری روستا-شهر در ثروت و کیفیت زندگی بهتر در مراکز شهری می‌دانند. مهاجرت برنامه‌ریزی نشده و بی‌رویه روستا به شهر می‌تواند به بروز چالش‌هایی در توسعه و پایداری مناطق روستایی منجر شود که می‌توان به مواردی از قبیل فقر انسانی و محیطی، کاهش کیفیت زندگی، بلااستفاده ماندن یا استفاده نامناسب از ظرفیت‌های توسعه محلی، ضعف منابع انسانی و همچنین وخامت سریع اقتصاد روستایی (Tanle et al, 2020؛ Zubarevich, 2019) اشاره کرد که منجر به فقر مزمن و ناامنی غذایی می‌شود.

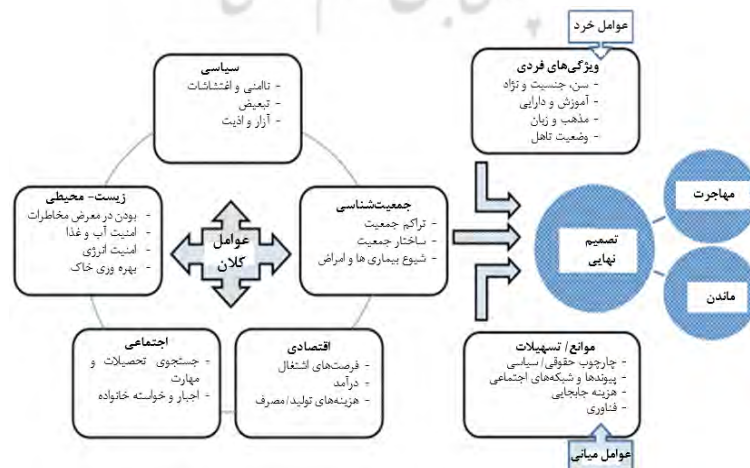
(Lordaah et al, 2019؛ Duda et al, 2018). بررسی مبانی نظری نشان می‌دهد که عوامل و نیروهای اقتصادی و غیراقتصادی متعددی بیشماری در مهاجرت و تصمیم به مهاجرت تاثیرگذار هستند (Worku, 2021؛ Simpson 2022). از این رو، با توجه به تاثیرات مثبت و منفی مهاجرت به عنوان یک پدیده انسانی در فضاهای جغرافیایی طرفداران و مخالفانی نیز وجود دارد (جدول ۱).

جدول ۱. دیدگاه موافقان و مخالفان مهاجرت

مخالفان- منفی	طرفداران- مثبت
- هزینه های مهاجرت در تصمیم گیری مهاجرت نقش اساسی دارند، آنها اشکال مختلفی دارند (مانند حمل و نقل، جستجوی کار و ...) و اغلب با مسافت متفاوت است.	- افزایش تفاوت درآمد بین مناطق اغلب منجر به افزایش جریان مهاجرت می- شود.
- سیاست سختگیرانه مهاجرت به عنوان یک محدودیت در تصمیم گیری مهاجرت عمل می کند.	- شبکه‌های قوی مهاجران در طول تاریخ نقش بزرگی در افزایش جریان مهاجران داشته‌اند.
- عوامل جمعیت شناختی مانند سن، تحصیلات، وضعیت تأهل و زبان بر تمایل فرد برای مهاجرت تأثیر می گذارد.	- سیاست‌های مالیاتی و انتقالی دولت (مانند رفاه، خدمات بهداشتی و آموزشی) می‌تواند مهاجران را جذب کند.
- نرخ مهاجرت از مکان‌های مختلف با شرایط سیاسی، مدیریت و نهادهای فرهنگی و محیطی رابطه مستقیم دارد.	- مهاجرت به عنوان نوعی بیمه برای خانواده‌های مهاجران عمل می‌کند
	- شرایط کلان اقتصادی در داخل و خارج از منطقه می‌تواند بر جریان مهاجران تأثیر بگذارد.

منبع: (Simpson 2022)

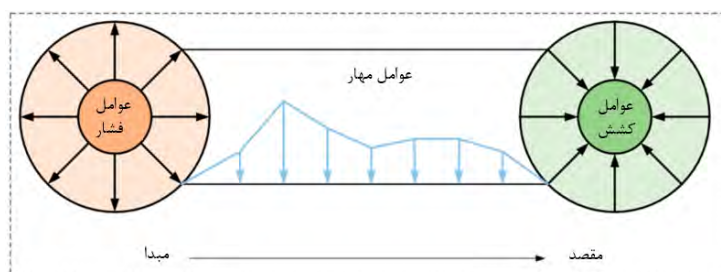
بررسی منابع مبین این واقعیت است که قدمت مهاجرت به قدمت تمدن بشر است و مردم همیشه در جستجوی شرایط زندگی بهتر برای خود و خانواده خود و یا فرار از موقعیت های دراماتیک در سرزمین محل زندگی دایم خود پیوسته در حرکت بوده‌اند (Castelli, 2018). بنابراین، دو محرک اصلی، مبانی تئوری «فشار و کشش» بودند که برای اولین بار توسط لی در سال ۱۹۶۶ ارائه شد. نظریه لی (۱۹۶۶) به عنوان یکی از اولین تلاش‌های مدون علمی سعی کرده است تا محرک‌های چنین پدیده پیچیده‌ای را مورد تحلیل قرار دهد. وی در نظریه‌پردازی مهاجرت از مطالعات راونشتاین (۱۸۸۵) در اسکاتلند الگوبرداری کرده است (Van Hear et al, 2020). همان طوری که شکل (۱) نشان می‌دهد، محرک‌های مهاجرت دربرگیرنده عواملی هستند که به طور سیستمی با هم عمل می‌کنند و تصمیم نهایی یک فرد را برای مهاجرت تحت تأثیر قرار می‌دهد. این محرک‌ها ممکن است در قالب سه عنصر کلان (مستقل از فرد)، میانی (که بیشتر به فرد مرتبط هستند اما به طور کامل تحت کنترل فرد نیستند) و خرد (ویژگی‌ها و نگرش‌های فردی) مورد توجه محققان قرار گیرد (Castelli, 2018; Bansak et al, 2020). همان طور که شکل زیر نشان می‌دهد، محرک‌های مهاجرت با قدرت‌های متفاوت در مکان‌های مختلف، برای ایجاد چارچوب کلی در سطح کلان که ناشی از موقعیت جغرافیایی، اقتصادی و سیاسی خاص آن است، عمل می‌کنند (Simpson 2022). با این حال، سطوح میانی یا حتی خرد نیز در انتخاب نهایی فرد برای مهاجرت اهمیت بالایی دارد (Castelli, 2018). به عنوان مثال، در سطح خرد مواردی مانند تأثیر گروه قومی، آداب و رسوم اجتماعی، حمایت اقتصادی و اجتماعی خانواده برای یک فرد خاص برای تصمیم‌گیری نهایی برای مهاجرت یا ماندن اهمیت بالایی دارد (Castelli, 2018; Bryceson & Vuorela, 2020). علاوه بر این، در سطح خرد، سطح تحصیلات و دسترسی به امکانات مالی که امکان پرداخت هزینه سفر مهاجرت را فراهم می‌کند، نیز می‌تواند در تمایل افراد به مهاجرت یا ماندگاری تأثیرگذار باشد (Bansak et al, 2020; Castelli, 2018).

شکل ۱. محرک‌های پیچیده مهاجرت: عوامل کلان، میانی و خرد

منبع / مأخذ: با اصلاحات جزئی (Castelli, 2018)

برخی از محققان با بهره‌گیری از چارچوب نظری تئوری مهار کشش- فشار^۱ به بررسی مهاجرت روستا- شهری پرداخته‌اند. در این تئوری مهاجرت به تصمیمات افراد برای حرکت از یک منطقه جغرافیایی به منطقه دیگر، که تحت تأثیر عوامل فشار و کشش و مهار آنها است، اشاره دارد (هیوانگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). در این نظریه مهاجرت جمعیت را با جمع‌آوری عوامل و انگیزه‌هایی که افراد را برای جابه‌جایی تحت تأثیر قرار می‌دهند، مدل‌سازی می‌کند خو^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). این مدل نظری در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲. مدل مفهومی تئوری مهاجرت فشار- کشش

منبع / مأخذ: با اصلاحات جزئی (Huang et al, 2022)

بر اساس نظریه مهار کشش- فشار، عوامل فشار جنبه‌های منفی موجود در یک مکان است که به کاهش جذابیت منجر شده و همین عامل به نقل مکان و مهاجرت افراد به یک منطقه جدید می‌انجامد (Khalid & Urbański, 2021; Kaur & Kaur, 2024). به عنوان مثال می‌توان به کمبود منابع طبیعی، فرصت‌های شغلی و درآمدی ضعیف، چشم‌اندازهای محدود شخصی، رخداد و انج طبیعی، شیوع بیماری‌های همه‌گیر و ... اشاره کرد. همچنین، عوامل کشش به طور عمده به عناصر مثبتی مانند شرایط توسعه اقتصادی سالم، فرصت‌های شغلی و درآمدی بهتر، آموزش با کیفیت، محیط مطلوب و شرایط زندگی بهتر اشاره دارد. علاوه بر این، عوامل مهار به عوامل فردی و اجتماعی مانند هزینه‌های مهاجرت، توانایی شخصی، هنجارهای ذهنی، امنیت اجتماعی- اقتصادی اشاره دارد که مهاجرت را محدود یا تسهیل می‌کند. به عنوان مثال نتایج مطالعه خالید و اوربانسکی (۲۰۲۱) نشان داد که عوامل فشار اقتصادی از قبیل نرخ بیکاری بالا، نرخ بالای فقر و بهره‌وری پایین عوامل تولید نقش موثری در مهاجرت روستا- شهری دارد. یافته‌های اوچیکو^۴ و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که مواردی از قبیل نارسایی فرصت‌های شغلی و درآمدی، بیکاری پنهان، کیفیت پایین خدمات زیرساختی، ضعف دانش و مهارت و ... به عنوان عوامل فشار در توسعه کارآفرینی در بین جوانان روستایی مطرح است. علاوه بر این، عوامل کشش مانند استقلال مالی، فرصت‌های شغلی و درآمدی بهتر و بهره‌برداری از فرصت‌ها، دسترسی به سرمایه، سطح بالای دانش و مهارت و ... نقش مهمی در جذب مهاجران جوان دارند. همچنین، متغیرهای مهارکننده مهاجرت را می‌توان در حمایت دولت، نگرش شخصی، خودکارآمدی کارآفرینان جوان و غیره دانست که در صورت توجه کافی می‌تواند به کاهش مهاجرت روستا- شهری در بین جوانان عمل کند. یافته‌های کایور و کایور (۲۰۲۴) نشان داد که عوامل فشار اجتماعی از قبیل بی‌علاقگی به کشاورزی، نارسایی خدمات بهداشتی- آموزشی، نابرابری درآمدی در کنار بی‌ثباتی سیاسی از مهمترین عوامل تبیین کننده مهاجرت جوانان روستایی در منطقه پنجاب هند بوده است. علاوه بر این، عوامل کششی موثر در مهاجرت جوانان روستایی به مناطق شهری را با باورهای رفتاری و ارزش‌های اجتماعی مرتبط می‌دانند.

کیفیت زندگی

در طول دهه‌های گذشته، تحقیقات در مورد سلامتی، رفاه و کیفیت زندگی در علوم اجتماعی اهمیت بیشتری یافته است (Ciziceno, 2022). امروزه مفهوم کیفیت زندگی با ماهیت "زندگی خوب"، از جمله جستجوی شادی^۵ (Murgaš et al, 2022; Ciziceno, 2022;)

1 - Push- Pull Mooring Theory (PPM)

2 - Huang

3 - Xu

4 - Ojiaku

5 - happiness

ارزیابی نقش مهاجرت روستایی- شهری... / پیری و همکاران

طهماسبی مقدم و همکاران، ۱۴۰۳)، سبک زندگی متعادل^۱ (علی، ۲۰۲۳؛ Zou et al, 2022) و یا سلامت جسمی^۲ (Murgaš et al, 2022؛ Hung et al, 2023) مورد توجه صاحب نظران و افکار عمومی قرار گرفته است. این ارزیابی‌ها شامل واکنش‌های عاطفی فرد به رویدادهای زندگی، تمایل، احساس رضایت و رضایت از زندگی، و رضایت از کار و روابط شخصی است (Murgaš et al, 2022). در ادبیات، اصطلاح "کیفیت زندگی" اغلب به عنوان "بهزیستی" نیز شناخته می‌شود (Ciziceno, 2022). با این حال، چالش‌های متعددی برای درک معنادار از کیفیت زندگی و/یا ادبیات رفاه وجود دارد. چالش اول مشخص کردن معنی و مفهوم اصطلاح کیفیت زندگی و رفاه است. تقریباً ۳۰ سال پیش، در یکی از مطالعات جغرافیایی مهم در این زمینه، اسمیت (۱۹۷۳) پیشنهاد کرد که از رفاه برای اشاره به شرایط عینی زندگی که به طور کلی برای یک جمعیت صدق می‌کند، استفاده شود. به عقیده وی، کیفیت زندگی بایستی محدود به مباحث رفاه باشد و ارزیابی ذهنی افراد از زندگی خود بیانگر، ماهیت ارزشی این اصطلاح است (Theofilou, 2013). به عبارت دیگر، فقدان تمایز بین کیفیت زندگی و رفاه را می‌توان تا حدی در مفهوم‌سازی‌های چندگانه کیفیت زندگی که تحت تأثیر عوامل شخصی و محیطی است، جستجو کرد که در طول سال‌ها تکامل یافته است (Lombardi et al, 2024) که با رویکردهای اقتصادی رایج در اواخر دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ شروع شد، زمانی که کیفیت زندگی در بیشتر موارد با معیارهای کمی مورد ارزیابی قرار می‌گرفت (Theofilou, 2013). در واکنش به این رویکرد کمی سختگیرانه، از زمان انتشار سند اجماع کیفیت زندگی، محققان با این باور که معیارهای عینی به تنهایی معیارهای ناقصی از کیفیت زندگی است، شروع به تحقیق در مورد تجربیات ذهنی افراد از زندگی خود کردند (Brown, 2017). چالش دوم بیشتر با تمایز بین اصطلاحات کیفیت زندگی و رفاه مرتبط است. به طوری که، کیفیت زندگی/ رفاه و بهزیستی هر دو دارای هر دو مؤلفه عینی و ذهنی است (Veenhoven, 2024; Mackū et al, 2020). بنابراین، اگرچه محققانی مانند اسمیت (۱۹۷۳) تمایز مفهومی را بین این دو نوع معیار حفظ کردند، ولی برخی از محققان به بررسی برخی از مؤلفه‌های مشترک بهزیستی ذهنی توجه کرده‌اند. به عنوان مثال ناکازاتو^۳ و همکاران، (۲۰۱۱) و چن و یون^۴ (۲۰۱۹)، بر روی عواملی از قبیل عوامل فردی (مانند ارزش‌ها و اهداف) که از بالا به پایین بر روی کیفیت زندگی تأثیرگذار است، می‌تواند بر روی شاخص‌های رفاه تأثیر مثبتی بگذارند، تأکید می‌کنند. در این زمینه، کارهای علمی گسترده شوگرن^۵ و همکاران (۲۰۲۱) و گومز^۶ و همکاران (۲۰۲۰) بیشتر بر روی زمینه زمانی که همه جنبه‌های کیفیت زندگی را در نظر می‌گیرند، تأکید کرده‌اند که به عنوان مفهومی درک می‌شود که کلیت شرایطی را که محیط زندگی انسان و عملکرد انسان را در بر می‌گیرد، به طور یکپارچه مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین، در یک برداشت کلی، کیفیت زندگی بیانگر تلاشی برای درک واقعیت اجتماعی و اقتصادی است و دارای دو بعد اصلی ذهنی و عینی است (فراهانی و همکاران، ۲۰۲۱). برای بعد ذهنی، روانشناسان به طور عمده از اصطلاحاتی نظیر "بهزیستی"، "شادی" و "رضایت از زندگی" استفاده می‌کنند (Veenhoven, 2024؛ یگانه و همکاران، ۲۰۱۹). اقتصاددانان و سایر دانشمندان که با استفاده از فضا در بعد عینی سروکار دارند، از عباراتی مانند رفاه اقتصادی (Easterlin et al, 2014)، رفاه عینی (Ciziceno, 2022؛ Tan & Tambyah, 2023) یا رفاه عمومی (Veenhoven, 2022) بهره می‌گیرند. اصول مفهوم‌سازی اولیه کیفیت زندگی بیانگر مدل اجتماعی-اکولوژیک تأثیرگذار در رفاه افراد بوده و ماهیت چند بعدی عملکرد انسان را نشان می‌دهد (Yakovenko et al, 2019; Lou et al, 2023). همان طوری که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، با انتشار سند اجماع کیفیت زندگی، اصول مفهوم‌سازی کیفیت زندگی بعد از برگزاری کنفرانس گنت ۲۰۱۹ و فعالیت‌های بعدی به روز شده است که منعکس‌کننده ماهیت جهانی کیفیت زندگی، جنبه‌های ذهنی و عینی آن، چندبعدی بودن آن، تأثیرپذیری آن از عوامل زمینه‌ای و تعامل آن‌ها و پتانسیل آن برای ایجاد کیفیت در مورد تغییرات است (Lombardi et al, 2024).

1 - balanced lifestyles

2 - physical wellness

3 - Nakazato

4 - Chen and Yoon

5 - Shogren

6 - Gómez

جدول ۲. اصول مفهومی کیفیت زندگی

اصول اصلی (۲۰۰۴-۲۰۰۰)	اصول به روز شده (۲۰۱۹)
کیفیت زندگی موضوعی چند بعدی است و تحت تأثیر عوامل فردی و محیطی و تعامل آنهاست.	حوزه های کیفیت زندگی برای همه افراد یکسان است.
کیفیت زندگی مولفه های یکسانی برای همه افراد دارد.	کیفیت زندگی از ابعاد متعددی تشکیل شده است که به هم پیوسته و تحت تأثیر عوامل زمینه ای و تأثیر متقابل آنهاست.
کیفیت زندگی دارای دو مؤلفه ذهنی و عینی است.	کیفیت زندگی هم ذهنی و هم عینی است.
کیفیت زندگی با خودتعیینی، منابع، هدف در زندگی و احساس تعلق ارتقا می یابد.	کیفیت زندگی پویا و در معرض تغییر است.

منبع: (Lombardi et al, 2024)

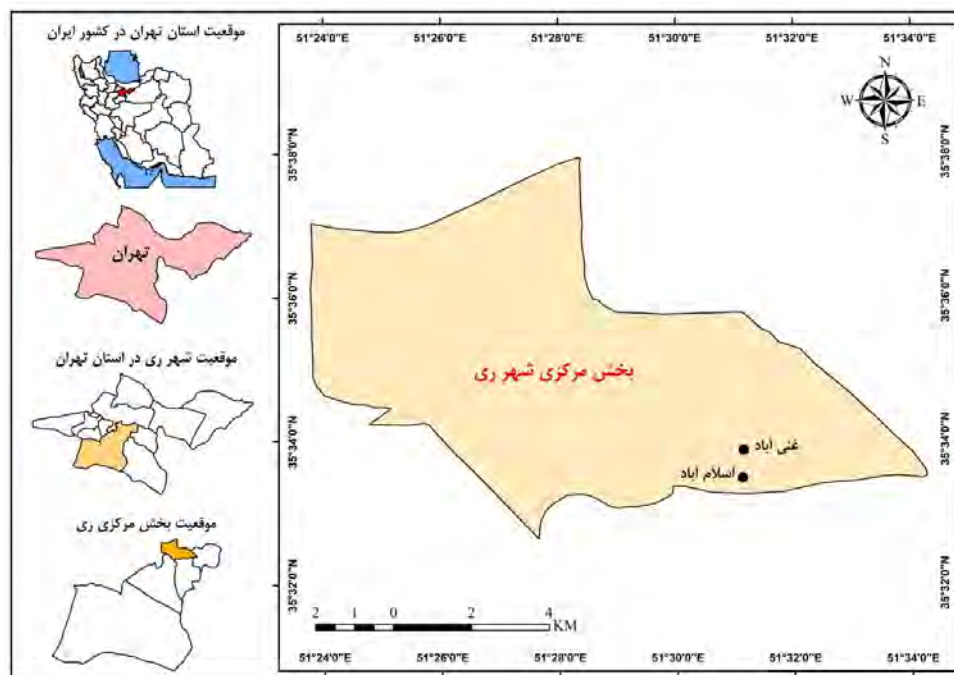
روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی است. به طوری که، داده‌های مورد نیاز بعد از انجام مطالعه نظری و استخراج شاخص‌ها و گویه‌ها مطابق جدول (۳)، از ابزار پرسشنامه بسته مبتنی بر طیف ۵ سطحی لیکرت (خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴ و خیلی زیاد = ۵) استفاده شده است. برای سنجش روایی گویه‌ها از روش پانل متخصصان و بهره‌گیری از دیدگاه افراد مطلع استفاده شده است. میزان پایایی گویه‌های پرسش‌نامه، با استفاده از روش پیش‌آزمون با تکمیل پرسشنامه توسط ۱۰ درصد از تعداد نمونه (۲۵ مورد) براساس آزمون آلفای کرونباخ به میزان (۰/۷۹۶) محاسبه شده است. جامعه آماری تحقیق کلیه خانوارهای مهاجر ساکن در دو روستا-شهر اسلام‌آباد و غنی‌آباد (شهر ری) بود که براساس داده‌های غیررسمی دهیاری بالغ بر ۲۸۰۰ خانوار برآورد می‌شود (شکل ۳)، که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۶۰ مورد به عنوان نمونه مطالعاتی انتخاب شد و پرسشنامه تدوین شده به صورت طبقه‌بندی تصادفی در بین محلات توزیع شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه‌ای از آزمون‌های آماری t تک نمونه‌ای و دو نمونه‌ای و رگرسیون چندگانه استفاده شده است.

جدول ۳. مولفه‌ها، شاخص‌ها و گویه‌های مورد استفاده در تحقیق

مولفه	شاخص	گویه
بهبود شرایط اقتصادی	تنوع فرصت‌های اشتغال	دسترسی به فرصت‌های اشتغال (ساخت و ساز و خدمات ساختمانی، فعالیت در واحدهای تولیدی-صنعتی، ارائه خدمات عمومی و تجاری و ...)، احساس امنیت شغلی، احساس مناسب بودن کیفیت محیط کار و فعالیت اقتصادی، انگیزه برای توسعه فعالیت‌های اقتصادی (دسترسی به منابع مالی و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های سودآور)، امکان فرصت برای تغییر شغل و دسترسی به اشتغال مناسب با توان فردی، وجود زمینه برای شکل‌گیری رقابت سالم در فعالیت‌های اقتصادی، امکان دسترسی به اشتغال نیمه وقت، امکان اشتغال برای افراد خانواده، دسترسی به اشتغال با داشتن مهارت پایین و ...
	تنوع فرصت‌های درآمدی	کفایت درآمدها برای تامین نیازهای ضروری (مسکن، خوراک، آموزش و بهداشت)، دسترسی به منابع درآمدی و تنوع آن (امنیت درآمد)، افزایش ارزش و قیمت دارایی‌های فردی و خانوادگی، کاهش احساس نابرخورداری (تامین نیازهای آموزشی، بهداشتی، تغذیه و ...)، تامین نیازهای اساسی و برخوردار از منابع مادی به منظور برآوردن خواسته‌های اجتماعی شهروندان، دسترسی به خدمات اعتباری و مالی در راستای متنوع سازی منابع درآمدی و ...
	سرمایه اجتماعی	اعتماد به همسایگان جدید، احترام به آداب و رسوم و سنت‌های اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، پذیرش دیدگاه‌های همسایگان، تمایل به عضویت در گروه‌ها و نهادهای محلی، همکاری متقابل و مشارکت، بهبود جو سیاسی (احساس برابری و آزادی در تصمیم‌گیری)، احساس امنیت اجتماعی، سازگاری با فرهنگ مقصد، اعتماد و پذیرش دیدگاه‌های مسئولان محلی و ...
	تمایل به ماندگاری	مناسب بودن مقصد برای ادامه زندگی، وجود فرصت‌های شغلی و درآمدی در مقصد، مناسب بودن ساختار اجتماعی و فرهنگی مقصد، وجود اختلافات قومی و قبله‌ای، احساس آرامش و آسایش در محل زندگی و ...
بهبود شرایط اجتماعی-فرهنگی	دسترسی به خدمات	دسترسی به زیرساخت‌های عمومی (انرژی، ارتباطات، مالی و بانکی، دسترسی و ...)، دسترسی به خدمات عمومی (بهداشت و سلامت، آموزش و ...)، دسترسی به زیرساخت‌های گردشگری و اوقات فراغت (پارکینگ، پارک، مکان استراحت و ...) و ...

منطقه مورد مطالعه در تحقیق حاضر روستا-شهرهای غنی‌آباد و اسلام‌آباد از توابع بخش مرکزی شهر ری در جنوب کلانشهر تهران است که تقریباً دارای ارتباط بلافاصل با شهر ری بوده و در دهه‌های اخیر بدلیل موقعیت نسبی مناسب به عنوان نقاط روستایی جاذب جمعیت مهاجران روستایی بوده است. براساس سرشماری رسمی آمار و نفوس (۱۳۹۵)، جمعیت این نقاط بالغ بر ۳۸۵۰ خانوار است.

شکل ۳. موقعیت روستا-شهرهای نمونه در مطالعه

یافته‌ها و بحث

تحلیل نتایج یافته‌های توصیفی مبتنی بر بررسی وضعیت پاسخگویان به سوالات تحقیق نشان می‌دهد که از تعداد ۲۶۰ نفر، بیشترین تعداد با ۳۱.۵ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ ساله بوده و ۷۹ درصد آنان به گروه مردان اختصاص دارد. از نظر تعداد افراد خانوار بیشترین تعداد پاسخگویان دارای بعد خانوار ۳ نفره با ۵۵ درصد بوده و افراد دارای تحصیلات دوره راهنمایی با ۳۶ درصد بیشترین تعداد را داشته‌اند. علاوه بر این، شغل اصلی پاسخگویان بیشتر به افراد شاغل در خدمات آزاد یا شغل آزاد با ۴۷ درصد بوده و ۵۲ درصد دارای سابقه سکونت ۱۰ سال و بیشتر در مقصد هستند. از طرفی دیگر، از تعداد ۲۶۰ نفر افراد نمونه ۸۳ درصد بدلائل اقتصادی از روستا مهاجرت نکرده و ۸۳ درصد از پاسخگویان به نقش مثبت گردشگری در توسعه و رونق روستا نظر مثبتی داشته‌اند.

در مطالعه حاضر با بررسی دیدگاه‌های مختلف تاثیرگذار در کیفیت زندگی مهاجران روستایی به نواحی شهری در مبانی نظری تحقیق، با استخراج متغیرهای مرتبط با بهره‌گیری از پرسشنامه بسته در قالب طیف ۵ سطحی لیکرت به سنجش دیدگاه‌های افراد نمونه اقدام شده است. لازم به ذکر از که ابعاد اقتصادی در قالب دو زیربخش تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال و تنوع‌بخشی به فرصت‌های درآمدی و در ابعاد اجتماعی- فرهنگی در قالب مولفه‌های سرمایه اجتماعی- فرهنگی، تمایل به ماندگاری در مقصد و دسترسی به خدمات عمومی برای این هدف مورد استفاده قرار گرفته است. بنابراین برای ارزیابی نقش مهاجرت از روستا به شهرهای مقصد در شاخص‌های کیفیت زندگی از آزمون t تک نمونه‌ای با فرض مطلوبیت عددی ۳ به عنوان میانگین طیف ۵ سطحی لیکرت بهره گرفته شده است. نتایج تحلیل در جدول (۴) نشان می‌دهد که تفاوت معناداری در سطح ۹۹ درصد در بین مولفه‌های مورد بررسی وجود دارد و تفاوت از حد مطلوب برای همه موارد مثبت بوده و فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد با توجه به مقادیر کران‌های بالا و پایین نیز در همه موارد مثبت گزارش می‌شود. علاوه بر این، در بین ابعاد مورد بررسی ابعاد اجتماعی- فرهنگی کیفیت زندگی در بین مهاجران روستایی در مقصد جدید با مقدار میانگین عددی ۴/۰۰۹ و مقدار ۱۰۱/۹۰ آماره t بیشترین تاثیر را از دیدگاه پاسخگویان ساکن در روستا-شهرهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهری ری به عنوان مقصد جدید نشان می‌دهد.

جدول ۴. معناداری تفاوت از حد مطلوب ابعاد مولفه‌های کیفیت زندگی در اثر مهاجرت روستا-شهری از دیدگاه پاسخگویان

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳							
شاخص‌های کیفیت زندگی	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از حد مطلوب	فاصله اطمینان ۹۵ درصد پایین تر	بالا تر
تنوع بخشی به فرصت‌های اشتغال	۳.۳۰۲۹	۱۳.۴۷۱	۲۵۹	۰.۰۰۰	۰.۳۰۲۹	۰.۲۵۸۶	۰.۳۴۷۲
تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی	۳.۲۷۰۵	۱۴.۶۸۱	۲۵۹	۰.۰۰۰	۰.۲۷۰۵	۰.۲۳۴۲	۰.۳۰۶۸
بهبود شرایط اقتصادی در مقصد	۳.۵۰۹۲	۴۴.۹۰۱	۲۵۹	۰.۰۰۰	۰.۵۰۲۰	۰.۴۸۶۹	۰.۵۳۱۵
سرمایه اجتماعی- فرهنگی	۳.۶۹۷۲	۲۹.۰۰۹	۲۵۹	۰.۰۰۰	۰.۶۹۴۲	۰.۶۴۷۱	۰.۷۴۱۴
تمایل به ماندگاری در مقصد	۴.۰۴۲۳	۴۹.۰۴۹	۲۵۹	۰.۰۰۰	۱.۰۴۲۳	۱.۰۰۰	۱.۰۸۴۲
دسترسی به خدمات عمومی	۴.۳۱۷۳	۵۰.۳۶۲	۲۵۹	۰.۰۰۰	۱.۳۱۷۳	۱.۲۶۵۸	۱.۳۶۸۸
بهبود شرایط اجتماعی- فرهنگی	۴.۰۰۸۹	۱۰۱.۹۰۱	۲۵۹	۰.۰۰۰	۱.۰۰۸۹	۰.۹۸۹۴	۱.۰۲۸۴

با توجه به تاثیرگذاری مهاجرت از نواحی روستایی به روستا-شهرهای واقع در حومه و حوزه عملکردی شهرهای بزرگ مانند کلانشهر تهران و شهر ری در بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی اجتماعی- اقتصادی مهاجران روستایی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. در مولفه اجتماعی- فرهنگی می‌توان به این واقعیت اشاره کرد که از بین شاخص‌های بررسی شده مواردی مانند دسترسی به خدمات عمومی بهتر نسبت به مبداء مهاجران در روستا-شهرهای حاشیه شهر ری و تمایل مهاجران روستایی به ماندگاری در آنها به ترتیب با مقادیر میانگین عددی (۴/۳۲) و (۴/۰۴) بیشترین ارزش را از دیدگاه مهاجران روستایی پاسخگو به سوالات تحقیق در بهبود شرایط زندگی اجتماعی- فرهنگی و به تبع آن ارتقای کیفیت زندگی از منظر مولفه اجتماعی دارا می‌باشند. علاوه بر این، از منظر شاخص‌های اقتصادی نیز مواردی مانند دسترسی به فرصت‌های اشتغال و درآمد در روستا-شهرهای مورد مطالعه نقش مهمی در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی ایفا می‌کنند. به عبارت دیگر، با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان اذعان کرد که روستا-شهرهای مورد مطالعه با ارایه کشش‌های مهم از قبیل هزینه‌زدگی پایین، تنوع فرهنگی بدلیل مهاجرت از مناطق مختلف کشور، دسترسی بهتر به فرصت‌های شغلی در شهرهای ری و تهران، دسترسی به خدمات عمومی و نظایر آن توانسته‌اند به عوامل راننده جمعیت از مناطق روستایی پاسخ مناسبی ارایه دهند.

حال که اهمیت و تاثیرگذاری مهاجرت از روستا به روستا-شهرهای حاشیه شهرهای بزرگ در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی با استفاده از آزمون رگرسیون چندگانه توام به بررسی میزان و شدت تاثیر شاخص‌های کیفیت زندگی در بهبود شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی با بهره‌گیری از مدل رگرسیونی چندگانه توام پرداخته شده است. به طوری که، در تحقیق حاضر شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی در روستا-شهرهای مقصد^۱ به عنوان متغیر مستقل و شاخص‌های کیفیت زندگی در دو بعد اقتصادی و اجتماعی به عنوان متغیر وابسته در ترسیم مدل رگرسیونی در نظر گرفته شده است. نتایج حاصله حکایت از آن دارد که رابطه معناداری بین مولفه‌های کیفیت زندگی و بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی در روستا-شهرهای مورد بررسی وجود دارد و این رابطه با توجه به میزان ضریب تعیین به مقدار ۰/۶۶۶ درصد برآورد می‌شود (جدول ۵).

جدول ۵. تحلیل واریانس نقش شاخص‌های کیفیت زندگی در بهبود شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی

اشتباه معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چند گانه
۰/۰۸۰۷	۰/۶۵۸	۰/۶۶۶	۰/۸۱۶

در نهایت با بهره‌گیری از مدل رگرسیونی چند گانه توام، عوامل و شاخص‌های تاثیرگذار در بهبود شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی در روستا-شهرهای مقصد مشخص گردید. نتایج حاصله حکایت از آن دارد که از بین متغیرهای پنچگانه (تنوع بخشی به فرصت‌های اشتغال، تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی، سرمایه اجتماعی- فرهنگی، تمایل به ماندگاری در مقصد و دسترسی به

۱ - گویه‌های مرتبط با مهاجرت و نقش آن در بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی زندگی مهاجران روستایی به عنوان یک شاخص جداگانه استخراج شده است.

خدمات عمومی) در سطح ۹۹ درصد معنادار می‌باشد (جدول ۶).

جدول ۶. تحلیل واریانس وجود رابطه خطی بین شاخص‌های کیفیت زندگی و بهبود شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی

مولفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۹/۵۴۱	۶	۰/۵۷۴	۸۸/۰۹۰	۰/۰۰۰
باقیمانده	۵/۷۵۶	۲۶۵	۰/۰۰۷		
کل	۱۵/۲۹۷	۲۷۱			

با نگاهی به مقادیر ضرایب B می‌توان نتیجه گرفت که یک واحد تغییر در انحراف معیار متغیرهای کیفیت زندگی مهاجران در روستا-شهرهای مورد مطالعه (اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهر ری) در مواردی از قبیل تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال، تنوع‌بخشی به فرصت‌های درآمدی، تمایل به ماندگاری در مقصد، دسترسی به خدمات عمومی و سرمایه اجتماعی- فرهنگی به ترتیب به میزان ۰/۳۶۸، ۰/۲۶۴ و ۰/۲۰۱ واحد در میزان بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی در مقصد رخ خواهد داد (جدول ۷).

جدول ۷. ضرایب شدت روابط بین شاخص‌های کیفیت زندگی و بهبود شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی

نام متغیر	ضرایب استاندارد شده		ضرایب غیر استاندارد		سطح معناداری
	B	خطای B	بتا	آماره t	
عرض از مبدأ	۰.۲۵۳	۰.۱۹۳	-	۱.۳۱۲	۰.۱۹۱
دسترسی به خدمات عمومی	۰.۱۰۰	۰.۱۵	۰.۲۶۴	۶.۸۳۰	۰.۰۰۰
سرمایه اجتماعی- فرهنگی	۰.۰۷۷	۰.۱۵	۰.۲۰۱	۵.۱۱۹	۰.۰۰۰
تمایل به ماندگاری در مقصد	۰.۱۱۰	۰.۱۱	۰.۳۶۸	۹.۷۴۰	۰.۰۰۰
تنوع‌بخشی به فرصت‌های درآمدی	۰.۱۸۵	۰.۲۱	۰.۳۲۹	۸.۹۲۵	۰.۰۰۰
تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال	۰.۳۰۵	۰.۲۲	۰.۵۰۷	۱۳.۵۵۹	۰.۰۰۰

متغیر وابسته: بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی

بررسی برابری واریانس‌های دو گروه مورد مطالعه اهمیت به سزایی بیان تفاوت مولفه‌ها و شاخص‌های مورد بررسی دارد. به طوری که، اگر این مقدار در آزمون برابری واریانس لوز کمتر از ۰/۰۵ باشد، واریانس‌های دو جامعه برابر نخواهد بود و با توجه به این که، مقدار واریانس نشان‌دهنده پراکندگی داده‌ها از میانگین می‌باشد و اهمیت بالایی در تحلیل آماری دارد. از این رو، به منظور بررسی تفاوت واریانس مولفه‌های تاثیرگذاری مهاجرت روستا- شهری در کیفیت زندگی مهاجران روستایی در دو روستا-شهر غنی‌آباد و اسلام‌آباد شهر ری از آزمون t دو نمونه‌ای بهره استفاده شده است. همان طور که نتایج جدول (۸) نشان می‌دهد، با توجه به مقادیر آماره f مبنی بر فرض برابری واریانس لوز همه ۵ شاخص مورد بررسی در سطح ۹۹ درصد در بین دو روستا-شهر دارای تفاوت معنادار هستند. در این رابطه می‌توان گفت که در بین روستا-شهرهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهر ری در همه شاخص‌های مورد مطالعه بجز شاخص ماندگاری در مقصد (۲/۵۴)، در سایر شاخص‌ها از قبیل سرمایه اجتماعی- فرهنگی (۱۷/۸۲۰)، تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی (۱۳/۳۷۷۰)، تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال (۷/۶۵۷)، دسترسی به خدمات عمومی (۵/۵۶۹) تفاوت معناداری در سطح ۹۹ درصد از دیدگاه پاسخگویان دیده می‌شود. به عبارت دیگر، بیشترین تفاوت معناداری از بین شاخص‌های پنجگانه بررسی شده را می‌توان به ترتیب در دو شاخص سرمایه اجتماعی- فرهنگی و تنوع بخشی به فرصت‌های اشتغال در بین دو روستا-شهر مورد مطالعه مشاهده نمود. از طرفی دیگر بررسی تفصیلی نتایج با بهره‌گیری از جهت علامت آماره t نشان می‌دهد که تفاوت معناداری در شاخص‌های سرمایه اجتماعی- فرهنگی، تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی، دسترسی به خدمات عمومی و ماندگاری در مقصد به نفع روستا- شهر غنی‌آباد گزارش می‌شود و تنها در شاخص تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال روستا-شهر اسلام‌آباد وضعیت بهتری نسبت به روستا-شهر غنی‌آباد دارد.

جدول ۸- تفاوت واریانس مولفه‌های تاثیرگذار در کیفیت زندگی در روستا-شهرهای مقصد مهاجران روستایی در شهر ری

شاخص‌های کیفیت زندگی مورد استفاده در تحقیق	آزمون برابری واریانس لونز		آزمون t برای برابری میانگین‌ها					
	F	معناداری	آماره آزمون t	درجه آزادی	معناداری دوگانه	تفاوت میانگین	انحراف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد پایین‌تر بالاتر
تنوع بخشی به فرصت‌های اشتغال	۷.۶۵۷	۰.۰۰۶	۳.۹۷۳	۲۵۹	۰.۰۰۰	۰.۱۷۴۳	۰.۴۳۸۷	۰.۰۷۹۲ ۰.۲۶۰۷
تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی	۱۳.۷۷۰	۰.۰۰۰	-۲.۴۸۳	۲۵۹	۰.۰۱۴	۰.۰۹۰۹	۰.۳۶۶۰	-۰.۱۶۲۹ -۰.۱۸۸۰
دسترسی به خدمات عمومی	۵.۵۶۹	۰.۰۱۹	-۱.۸۳۰	۲۵۹	۰.۰۶۸	۰.۰۶۳۵	۰.۳۴۷۲	۰.۱۳۱۳ ۰.۰۴۸۳
ماندگاری در مقصد	۲.۵۴۰	۰.۲۱۷	-۱.۷۱۹	۲۵۹	۰.۰۵۱	۰.۰۵۰۸	۰.۲۲۶۵	۰.۱۰۶۴ ۰.۰۴۷۷
سرمایه اجتماعی- فرهنگی	۱۷.۸۲۰	۰.۰۰۰	-۰.۹۴۳	۲۵۹	۰.۰۷۳	۰.۰۲۰۷	۰.۲۲۶۵	۰.۰۶۵۳ ۰.۰۲۳۹
					۰.۳۶۱		۰.۲۱۹۸	۰.۶۴۰۲ ۰.۰۲۲۶

نتیجه‌گیری

مهاجرت یک پدیده جمعیتی پیچیده، چند علتی و غیرخطی است که به عنوان یکی از مهمترین استراتژی‌های بقای انسان در رویارویی با شرایط اقتصادی، اجتماعی و محیطی ناگوار در بین جوامع انسانی مطرح بوده و به منزله بخشی ذاتی از تحولات گسترده اجتماعی جامعه بشمار می‌آید. در این رابطه، بررسی یافته‌های تجربی مطالعات مرتبط با مهاجرت‌های روستایی-شهری در کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که مهاجرت‌های روستا-شهری به عنوان یکی از مهمترین ابعاد مهاجرت داخلی می‌تواند به دلایلی از قبیل افزایش طبیعی جمعیت، نارسایی زیرساختی و خدمات عمومی، فقر و محرومیت، فرصت‌های محدود اشتغال و درآمد، اختلافات و تنش‌های قومی- قبیله‌ای، تخریب محیط زیست و خشکسالی اکولوژیکی و نظایر آن (به عنوان عوامل فشار) در مبداء و مواردی از قبیل سیاست‌های اسکان مجدد دولت، وجود فرصت‌های شغلی و درآمدی و استانداردهای بهتر زندگی در مقاصد شهری و نظایر آن را نیز (به عنوان عوامل کشش) مورد بررسی گیرد. بنابراین، مهاجرت روستا-شهری به طور کلی به بهبود دسترسی به فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی روستاییان می‌شود که نقش مهمی در شاخص‌های اجتماعی- اقتصادی کیفیت زندگی مهاجران در فرآیند توسعه ایفا می‌کند. با توجه به موارد بیان شده، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های آماری داده‌های پرسشنامه‌ای از دیدگاه پاسخگویان به سوالات تحقیق بیانگر نتایج زیر است:

- ارزیابی نقش مهاجرت از روستا به روستا-شهرهای مقصد در شاخص‌های کیفیت زندگی با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای با فرض مطلوبیت عددی ۳ بیانگر تاثیر مثبت در بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی در ابعاد اجتماعی و اقتصادی در مقصد است. به طوری که، ابعاد اجتماعی- فرهنگی کیفیت زندگی در بین مهاجران روستایی با مقدار میانگین عددی ۴/۱ و بهبود شرایط اقتصادی مهاجران ۳/۵ از دیدگاه پاسخگویان ساکن در روستا-شهرهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهری ری به عنوان مقصد جدید گزارش شده است. از جمله دلایل این نتایج می‌توان به نقش مواردی از قبیل دسترسی به خدمات عمومی (بهداشتی، رفاهی و آموزشی) بهتر نسبت به مبداء، دسترسی بهتر به فرصت‌های اشتغال و درآمد در روستا-شهرهای مورد مطالعه نقش مهمی در ارتقای شاخص‌های کیفیت زندگی مهاجران روستایی ایفا کرده است.
- نتایج حاصل از مدل رگرسیونی چندگانه توام که در آن شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی مهاجران روستایی در روستا-شهرهای مقصد به عنوان متغیر مستقل و شاخص‌های کیفیت زندگی در دو بعد اقتصادی و اجتماعی به عنوان متغیر وابسته نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین مولفه‌های کیفیت زندگی و بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی در روستا-شهرهای مورد بررسی با توجه

ارزیابی نقش مهاجرت روستایی- شهری... /پیری و همکاران

به میزان ضریب تعیین به مقدار ۰/۶۶۶ وجود دارد. به طوری که، بیشترین تاثیر مهاجرت روستا-شهری در بهبود شرایط زندگی مهاجران روستایی ساکن در روستا-شهرهای اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهر ری را می‌توان در شاخص‌های تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال (۰/۵۰۷)، تمایل به ماندگاری در مقصد (۰/۳۶۸) و تنوع‌بخشی به فرصت‌های درآمدی (۰/۳۲۹) از دیدگاه پاسخگویان گزارش کرد.

- نتایج حاصل از بررسی دیدگاه پاسخگویان ساکن در دو روستا-شهر اسلام‌آباد و غنی‌آباد شهر ری نشان می‌دهد که در همه شاخص‌های مورد مطالعه، بجز شاخص ماندگاری در مقصد، در سایر شاخص‌ها از قبیل سرمایه اجتماعی- فرهنگی، تنوع بخشی به فرصت‌های درآمدی، تنوع‌بخشی به فرصت‌های اشتغال، دسترسی به خدمات عمومی تفاوت معناداری در سطح ۹۹ درصد وجود دارد و در بیشتر موارد این تفاوت به نفع روستا-شهر غنی‌آباد که تسهیلات عمومی و تنوع کارگاه‌های تولیدی بیشتری دارد، می‌باشد.

حامی مالی

بنا به اظهار نظر نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

با توجه اینکه مقاله حاضر مستخرج از تز دکتری نویسنده اول می باشد، سهم و نقش نویسنده اول، به عنوان دانشجوی پایان نامه، نویسنده دوم به عنوان راهنما و نویسنده سوم به عنوان استاد مشاور بود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکت آنها در این مقاله تشکر و قدرانی می نمایند.

منابع

- Alarima C.I. (2018). [Factors influencing rural-urban migration of youths in Osun State, Nigeria](#). Agro-Science, 17 (3), 34-39.
- Ali, O. (2023). Lifestyles for the Optimum Quality of Life. Asian Journal of Medicine and Health Science, 6(1), 23.
- Al-Maruf, A., Pervez, A. K., Sarker, P. K., Rahman, M. S., & Ruiz-Menjivar, J. (2022). [Exploring the factors of farmers' rural-urban migration decisions in Bangladesh](#). Agriculture, 12(5), 722.
- Arifin, R., Nurkumalawati, I., & Briando, B. (2019). [The Theoretical Perspectives of Immigration Controls: Immigration Clearance Process, Selective Policy and Security Approach At Airports in Indonesia](#). In Second International Conference on Multidisciplinary Academic Research (pp. 251-260).
- Amini, C., & Nivorozhkin, E. (2015). [The urban-rural divide in educational outcomes: Evidence from Russia](#). International Journal of Educational Development, 44, 118-133.
- Bansak, C., N. Simpson, and M. Zavodny. (2020). [The Economics of Immigration](#). Oxford: Routledge.
- Brochmann, G. (2020). [Controlling immigration in Europe](#). In Mechanisms of Immigration Control (pp. 297-334). Routledge.
- Brown, R. I. (2017). [Quality of life: Challenges to research, practice, and policy](#). Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities, 14, 7-14.
- Bryceson, D. F., & Vuorela, U. (2020). [Transnational families in the twenty-first century](#). In The transnational family (pp. 3-30). Routledge.
- Castles, S. (2019). [Why migration policies fail 1](#). In Celebrating 40 Years of Ethnic and Racial Studies (pp. 300-320). Routledge.
- Castelli, F. (2018). [Drivers of migration: why do people move?](#). Journal of travel medicine, 25(1), tay040.
- Chaplitskaya, A., Tassinari, G., Heijman, W., & van Ophem, J. (2024). [Rural-urban migration within Russia: Prospects and drivers](#). Regional Science Policy & Practice, 100053.

- Chen, C. C., & Yoon, S. (2019). [Tourism as a pathway to the good life: Comparing the top-down and bottom-up effects](#). Journal of Travel Research, 58(5), 866-876.
- Ciziceno, M. (2022). [The Conceptions of Quality of Life, Wellness and Well-Being: A Literature Review](#). In: Corvo, P., Massimo Lo Verde, F. (eds) Sport and Quality of Life. Social Indicators Research Series, vol 84. Springer, Cham.
- Clark, W. A. (2020). [Human migration](#). Edited by Grant Ian Thrall. WVU Research Repository. <https://researchrepository.wvu.edu/rri-web-book>
- D'Acci, L. (2014). [Well-being and progress measurement](#). In A.C. Michalos (Ed.), Encyclopaedia of quality of life and well-being research (pp. 7062-7070). Dordrecht: Springer.
- De Haas, H. (2021). [A theory of migration: the aspirations-capabilities framework](#). Comparative migration studies, 9(1), 8.
- Deutsch, A., Friedl, P., Preziosi, L., & Theraulaz, G. (2020). [Multi-scale analysis and modelling of collective migration in biological systems](#). Philosophical Transactions of the Royal Society B, 375(1807), 20190377.
- Duda, I., Fasse, A., & Grote, U. (2018). [Drivers of rural-urban migration and impact on food security in rural Tanzania](#). Food Security, 10(4), 785-798.
- Easterlin, R.A. (2014). [An economist's road to subjective well-being](#). Applied Research in Quality of Life, 9(3), 783-785.
- Farahani, H., Einali, J., & Jahansoozi, M. (2021). [The role of rural housing retrofitting in improving the physical quality of rural areas, Case study: Quchan Atiq village](#). Economic Geography Research, 2(3), 33-48. (In Persian)
- Gao, W., de Vries, W. T., & Zhao, Q. (2021). [Understanding rural resettlement paths under the increasing versus decreasing balance land use policy in China](#). Land Use Policy, 103, 105325.
- Gómez, L. E., Schalock, R. L., & Verdugo, M. A. (2020). [The role of moderators and mediators in implementing and evaluating intellectual and developmental disabilities-related policies and practices](#). Journal of Developmental and Physical Disabilities, 32(3), 375-393.
- Guoru, F., Hanif, M. H., & Yousaf, U. S. (2023). [Inquiring the impact of rural-urban migration, construction sector, and agriculture irrigated land on environmental degradation: insights from urbanized Asian countries](#). Environmental Science and Pollution Research, 30(57), 120707-120721.
- Hossain, M. Z., Khan, M. O. A., & Ahmed, J. U. (2016). [Determinants of rural-urban migration in Bangladesh including its consequences for origin households and urban amenities](#). Res Rev J Stat, 5, 47-61.
- Hung, S. T., Cheng, Y. C., Wu, C. C., & Su, C. H. (2023). [Examining physical wellness as the fundamental element for achieving holistic well-being in older persons: review of literature and practical application in daily life](#). Journal of Multidisciplinary Healthcare, 1889-1904.
- Huang, L.; Huang, Y.; Huang, R.; Xie, G.; Cai, W. (2022). [Factors Influencing Returning Migrants' Entrepreneurship Intentions for Rural E-Commerce: An Empirical Investigation in China](#). Sustainability, 14, 3682.
- Hunter, L. M., Luna, J. K., & Norton, R. M. (2015). [Environmental dimensions of migration](#). Annual Review of Sociology, 41(1), 377-397.
- Iderawumi, A. M., & Abiodun, I. M. (2019). [Effect of rural-urban migration on education and economics development](#). American Journal of Trade and Policy, 6(1), 7-12.
- Kang, Y., Gao, S., Liang, Y., Li, M., Rao, J., & Kruse, J. (2020). [Multiscale dynamic human mobility flow dataset in the US during the COVID-19 epidemic](#). Scientific data, 7(1), 390.
- Kaur, A., & Kaur, P. (2024). [rethinking international migration in punjab: a push-pull-mooring framework](#). Journal of International Migration and Integration, 25(1), 331-358.
- Khalid, B., & Urbański, M. (2021). [Approaches to understanding migration: a mult-country analysis of the push and pull migration trend](#). Economics & Sociology, 14(4), 242-267.
- Khan, M. I., Alharthi, M., Haque, A., & Illiyan, A. (2023). [Statistical analysis of push and pull factors of migration: A case study of India](#). Journal of King Saud University-Science, 35(8), 102859.
- Knox P. and Marston S. (2004). [Human Geography](#). Pearson Education. INC: New Jersey.
- Liao, P. J., Wang, P., Wang, Y. C., & Yip, C. K. (2021). [Educational choice, rural-urban migration and economic development](#). Economic Theory, 1-67.
- Lombardi, M., Claes, C., Bradley, V. J., & Schalock, R. L. (2024). [The influence of context on the conceptualization, measurement, and application of the concept of quality of life](#). Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities, 21(2), e12508.

آرزیابی نقش مهاجرت روستایی - شهری ... / پیری و همکاران

- López-Ruiz, V. R., Huete-Alcocer, N., Alfaro-Navarro, J. L., & Nevado-Peña, D. (2021). [The relationship between happiness and quality of life: A model for Spanish society](#). Plos one, 16(11), e0259528.
- Lordaah, S., Solomon, A., & Solomon, N. (2019). [Effect of Rural-Urban Migration on Food Security of Rural Households in Kwande Local Government Area of Benue State](#). Asian Journal of Advances in Agricultural Research, 9(4), 1-9.
- Lou, V. W., Cheng, C. Y. M., Yeung, P. P. Y., Ng, A., & Ho, T. (2023). [Multilevel impacts of the Wofoo Asian Award for advancing family well-being: A multimethod qualitative study applying a socio-ecological model](#). Social Sciences & Humanities Open, 7(1), 100434.
- Macků, K., Caha, J., Pászto, V., & Tuček, P. (2020). [Subjective or objective? How objective measures relate to subjective life satisfaction in Europe](#). ISPRS International Journal of Geo-Information, 9(5), 320.
- Mianabadi, A., Davary, K., Kolahi, M., & Fisher, J. (2022). [Water/climate nexus environmental rural-urban migration and coping strategies](#). Journal of Environmental Planning and Management, 65(5), 852-876.
- Murgaš, F., Petrovič, F., Maturkanič, P., & Králik, R. (2022). [Happiness or Quality of Life? Or Both?](#). Journal of Education Culture and Society, 13(1), 17-36.
- Nakazato, N., Schimmack, U. & Oishi, S. (2011). [Effect of Changes in Living Conditions on Well-Being: A Prospective Top–Down Bottom–Up Model](#). Soc Indic Res 100, 115–135 (2011).
- Nguyen, T. T. (2020). The impact of place attractiveness and social supports on internal return migration. The Journal of Asian Finance, Economics and Business, 7(5), 305-314.
- Nguyen, L. D., Grote, U., & Sharma, R. (2017). [Staying in the cities or returning home? An analysis of the rural-urban migration behavior in Vietnam](#). IZA Journal of Development and Migration, 7, 1-18.
- Ojiaku, O. C., Nkamnebe, A. D., & Nwaizugbo, I. C. (2018). [Determinants of entrepreneurial intentions among young graduates: perspectives of push-pull-mooring model](#). Journal of Global Entrepreneurship Research, 8, 1-17.
- Rodríguez-Pose, A., & Von Berlepsch, V. (2018). [Internal migration and regional development in Europe](#). Reg. Sci. Urban Econ., 68 (2018), pp. 1-13
- Rodríguez-Pose, A., & Von Berlepsch, V. (2019). [Does population diversity matter for economic development in the very long term? Historic migration, diversity and county wealth in the US](#). European Journal of Population, 35(5), 873-911.
- Selod, H., & Shilpi, F. (2021). [Rural-urban migration in developing countries: Lessons from the literature](#). Regional Science and Urban Economics, 91, 103713.
- Shogren, K. A., Luckasson, R., & Schalock, R. L. (2021). [Leveraging the power of context in disability policy development, implementation, and evaluation: Multiple applications to enhance personal outcomes](#). Journal of Disability Policy Studies, 31, 230–243.
- Smith, D. M. (1973). The geography of social well-being in the United States: An introduction to territorial social indicators. New York: Mc Graw-Hill.
- Simpson, N. B. (2022). [Demographic and economic determinants of migration](#). IZA World of Labor.
- Tacoli, C., McGranahan, G., & Satterthwaite, D. (2015). [Urbanisation, rural-urban migration and urban poverty](#). London, UK: Human Settlements Group, International Institute for Environment and Development.
- Tan, S.J., Tambyah, S.K. (2023). [Quality of Life](#). In: Maggino, F. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Cham.
- Tanle, A., Ogunleye-Adetona, C. I., & Arthor, G. (2020). [Rural-urban migration and household livelihood in the Agona West Municipality, Ghana](#). Journal of Geography and Regional Planning, 13(1), 1-18.
- Tahmasebi moghadm, H., Jalilian, L., Vakili, Z. and Rassoulzade, Z. (2024). [Explaining the effective components of a happy city on the development of tourism in the metropolitan city of Isfahan](#). Economic Geography Research, 5(16), 46-62. (In Persian)
- Tegegne, A. D., & Penker, M. (2016). [Determinants of rural out-migration in Ethiopia: Who stays and who goes?](#). Demographic Research, 35, 1011-1044.
- Theofilou, P. (2013). [Quality of Life: Definition and Measurement](#), Europe's Journal of Psychology, Vol. 9(1), 150–162.
- Urbański, M. (2022). [Comparing push and pull factors affecting migration](#). Economies, 10 (1), 21.
- Van Hear, N., Bakewell, O., & Long, K. (2020). [Push-pull plus: reconsidering the drivers of migration. In Aspiration, Desire and the Drivers of Migration](#) (pp. 19-36). Routledge.
- Veenhoven, R. (2024). [Quality of life \(QOL\), an overview](#). In A.C. Michalos (Ed.), Encyclopaedia of quality of life and well-being research (pp. 5265-5268). Dordrecht: Springer.

- Worku, G. B. (2021). [Socio-economic factors influencing migration: the case of Eastern Zone Tigray Regional State, Ethiopia](#). International Journal of Science, Technology and Society, 9(2), 62-74.
- Xu, H., Wang, J., Tai, Z., & Lin, H. C. (2021). [Empirical study on the factors affecting user switching behavior of online learning platform based on push-pull-mooring theory](#). Sustainability, 13(13), 7087.
- Yakovenko, N. V., Didenko, O. V., & Safonova, I. V. (2019, June). [Socio-ecological well-being of the population \(the regions of the Central federal district are example\)](#). In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 272, No. 3, p. 032035). IOP Publishing.
- Yeghaneh, B., Einalia, J., Charaghi, M., and Eskandari Shahraki, Z. (2019). [Evaluation of quality of life and vulnerability components of elderly women in rural areas Case study: Zanjan city](#). joge 2019; 3 (4) :67-77
- Zou, S., Feng, G., Li, D., Ge, P., Wang, S., Liu, T., ... & Ming, W. K. (2022). [Lifestyles and health-related quality of life in Chinese people: a national family study](#). BMC public health, 22(1), 2208.
- Zubarevich, N. V. (2019). [Poverty in Russian regions in 2000-2017: factors and dynamics](#). Population and Economics, 3(1), 63-74.

